

5.5.1 Hur fungerar ett enhetligt statsråd och kommittéarbetet – en internationell jämförelse

Övre gräns för det anvisade anslaget: 200 000 €

Tidsplan: 5/2016 – 9/2016

Grunderna till informationsbehovet och behovsbeskrivning inklusive motiveringar:

Statsrådet tillsatte den 30 januari 2014 en parlamentarisk kommitté, som utredde och utvärderade statsrådets verksamhet och rättsgrunden för den samt den organisatoriska strukturen. Fokus låg särskilt på faktorer som påverkar statsrådets operativa och ekonomiska enhetlighet.

Finansministeriet tillsatte den 12 februari 2016 en arbetsgrupp för att utreda möjligheterna att övergå till ett enhetligt statsråd och vilka ändringar i lagstiftningen det förutsätter. Gruppen antog namnet statsrådets utvecklingsgrupp.

Om statsrådets struktur och verksamhet ska utvecklas mot större enhetlighet är det nödvändigt att göra en ännu grundligare och mångsidigare utredning av hur ett enhetligt statsråd fungerar, dess verksamhetsförutsättningar och modellerna för samarbetet på ministerienivå. Man bör särskilt fundera på aspekter som gäller effektivitet och samarbete och på alternativ för nya rutiner i förhållande till riksdagen samt för ledningen av regeringen och ministeriernas och ministrarnas ställning. En internationell jämförelse kan visa beröringspunkter och utvecklingsmodeller som arbetsgruppen kunde utnyttja i sitt arbete. Med hjälp av modeller som tillämpas på annat håll kan man dessutom bedöma vilka mer genomgripande effekter ett enhetligare statsråd i Finland skulle ha för förnyandet av rutinerna inom förvaltningen och särskilt för att främja digitaliseringen i statsrådets verksamhet.

Utredningsprojektet har till uppgift att ta fram information om hur förvaltning på statsrådsnivå är organiserad i andra länder och hur den fungerar i praktiken. I utredningen jämförs Finland med Sverige, Nederländerna, Estland, Norge och Nya Zeeland. Den utredning som gäller Sverige förväntas bli klar först.

Utredningen genomförs huvudsakligen genom att man sammanställer existerande information (t.ex. akademisk forskning i ämnet, internationella jämförelser, utvärderingsundersökningar, utredningar som har framställts inom förvaltningen osv.). Det är således delvis en metaundersökning där man går igenom tidigare undersökningar och andra publikationer. Andra delen i utredningen beskriver de viktigaste särdragen i förvaltningen på statsrådsnivå i jämförelseländerna (inkl. lagberedningsprocesser och lagberedningsorgan) och kartlägger erfarenheterna som analyseras enligt kriterier som avtalas med beställaren (utvärderingsundersökning). Dessutom förväntas utredningen innehålla en analys av metoder och resultat för konsekvensbedömningar av lagstiftningen i referensländerna. För att arbetet ska kunna utföras med framgång bör utredaren ha tillförlitliga kontakter till förvaltningen i länderna i fråga. Utredningens slutresultat är en rapport om de strukturmodeller som olika länder tillämpar och om erfarenheterna av dem för att utnyttjas i utvecklingsgruppens arbete.

Forskningsfrågor:

Utredningen ska jämföra strukturerna på statsrådsnivå i olika länder och hur väl de fungerar.

Arbetet ska studera

- hurdana förvaltningsstrukturer för beslutsfattande på statsrådsnivå det förekommer i olika länder
- vilka uppgifter de har
- hur styrningsförhållandena mellan dem och hur övervakningen är organiserad
- hur eventuella konflikter avgörs

Projektet ska dessutom studera

- hurdana förvaltningsnivåer den högsta statsförvaltningen är indelad i
- vilka organ det finns på centralförvaltningsnivå (t.ex. centrala ämbetsverk, andra riksomfattande ämbetsverk) och hur sektorsövergripande de är
- vilka andra organisationer som hör till statsförvaltningen (t.ex. ämbetsverk, institutioner, affärsverk, offentligrättsliga institutioner, stiftelser)
- hur dessa organisationer kan inrättas, slås samman och upplösas (grundlagen, förvaltningslagar, förordningar, arbetsordningar) och hur de styrs (lagstiftning, resultatstyrning, informationsstyrning, ledarorganisationer osv.).

I fråga om kommittéväsendet ska förfarandena i Sverige studeras.

Samband med genomförandeplanen för regeringsprogrammet, statsrådets strategier och andra utredningar och annan forskning:

Utredningen har nära samband med spetsprojekt nr 5 i regeringsprogrammet: Bättre styrning och verkställighet. Statsrådets och statsförvaltningens styrningsprocesser samordnas med det strategiska regeringsarbetet. Den sektorsövergripande faktabaserade styrningen och verkställigheten stärks. Åtgärd nr 1 inom spetsprojektet: Bättre ledning av den offentliga förvaltningen genom strategibaserade mål.

Informationsproduktionens huvudsakliga former:

Information som stöder utredningsfasen och genomförandet av regeringens projekt, inkl. internationell jämförelse av olika verksamhetsalternativ.